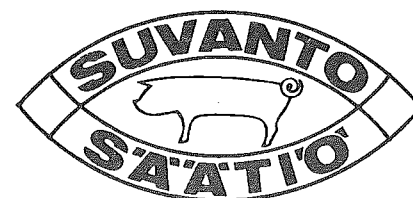

SUVANNON SEUTU

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 7 1985
LOKAKUU

Ruisahos riiehessä 1982 Hamulassa.

Nuoruusmuistoja Kiviniemessä

Tuli niin elävästi mieleeni Koppasen setä. Klaudia Pelkisen viime numerossa muistellessa Maatalouspankissa oloaan ja Koppasen sedän ollessa siellä johtajana.

Kirjoitan vain sedästä, kun asuimme siinä naapurissa ja leikimme Koppasen lasten kanssa. He puhuivat aina setä, niin hän oli meille naapurin lapsillekin vain Setä.

Koppanen oli leskimies ja hyvin huumorin tajuinen. — Olin taas kerran Koppasen kaupassa, kun setä tuli pankista pois ja hän sanoi: — Taas pelastuin leninkikankaiden ostosta. — Oli nimittäin karkausvuosi ja karkauspäivä.

Nämä nuoret ja kauniit tytöt, Aflehtin Kaisa, Soikkelin Aili, Siiri Nykänen ja Klaudia Pelkinen olivat sanoneet johtajalleen Koppaselle, että kun tulee karkauspäivä, niin he kaikki kosivat häntä, että saavat hyvät leninkikankaat. Tämä oli tapaa, jos tyttö kosi karkauspäivänä ja saa rukkaset niin pitää miehen tai pojan ostaa hyvä leninkikangas.

Setä sanoi tytöille: — Kosikaa vaan, kyllä toiset saavat leninkikankaan, mutta yksi on sitten minun! Tytöt kyselemään, että kuka, kuka.

— Empäs sanokaan, sanoi setä. — Mutta yksi on, enhän minä kaikkia voi ottaa!

Tuli karkauspäivä, eikä kukaan tytöistä uskaltanut kosia, siinä pelossa, että jos joutuisikin naimisiin. Leikkiä tietysti pankkineideiltäkin.

Koppasen veljekset elivät vielä samaa taloa. Otto Koppanen oli naimisissa ja hänellä oli perhettä. Otto viljeli maata ja Emil Koppasen oli liikemies ja kauppias. Heillä oli iso maatila ja iso talo jossa oli myös kauppalike.

Heillä oli karjapalvelija, puoti-poika ja renki. Lisäksi vielä palkattiin työmiehiä kesäksi maatyöaikaan. Heillä oli myös iso puutarha.

Kiviniemen tytöt Siesuhiekalla uimassa kesällä 1985.

Häkkilintu

*Pieni lintu häkissään
orrelta orrelle hyppelee,
riemuisasti laulaen!
Juomavesi, hamppusiemen,
kylpyallas, komun kuori!
Se on linnun elämää!
Kylvyn jälkeen orrellensa
hetken viivähtää.
Höyhenensä kuivaa, järjestää.
Puhtautta pieni lintu
kovin rakastaa
Onnellisna laulaa jälleen
kuin satakieli vaan!
Ehkei onnellinen olisikaan
jos häkki siltä katoais?
Vapaus usein tietää
suurta vaaraa myös.
Turvallista pienen linnun
on olla häkissään?
Pääse ei vaaran luo,
ei vaaraa häkkiin saa.
Onnellinen on laulaissaan
kun vapauden vaihtoi
häkkiin turvalliseen vaan!*

KLAUDIA 1964

Elämänkaari

*Kun katselen kaarta elämän,
se alku- ja loppurantaa,
nään lasten leikkivän toisella,
toinen vanhusjoukkoa kantaa.

Elon kaarelta ranta vanhuuteen
se tuntuu niin kaukaiselta,
sukupolvet kun matkalla vaihtuvat,
tuskin huomaa, on elämänilta.

Kun mietin menneitä vuosia,
miten pieneen ne mahtua voivat:
Ne mahtuu kuorehen simpukan,
missä meren äänet vain soivat.

Kuin sisälle kuorehen simpukan
suljen itseni ihmisiltä,
on helmeä hehkuvaa kasvanut,
ajan mennehen mietteiltä.
— — —
Olen tyhjä kuori simpukan.
Elonmeri mun rantaan ajaa.
Sieltä käteensä otti Mestari,
vaikka olenkin paljon vajaa.

Hän, etsivä Vapahtaja,
äänen hennon sisältä kuuli
Näin tuli sanoma taivainen,
sitä kosketti Mestarin huuli.*

ANNA LAMPPU

Siellä oli mukava leikkiä Koppasen Tertun ja Kertun kanssa, meikäläisen köyhän tytön, kun sai omenia ja mansikoita syödä.

Koirasen tyttöjen, Orvokin ja Lempin kanssa olin mielelläni paimenessa pitkällä saarekkeilla. Heillä oli myös omenapuita ja niitä oli meillä mukana, ja paistoimme niitä nuotiolla. Voi, miten ne olivat hyviä.

Me asuimme aivan kilpa-ajoradan vieressä, missä pidettiin hevoskilpailuja, urheilukilpailuja, pesäpalloa pelattiin Männikön Lailan johdolla.

Pitkäsien Esteriä saamme me Kiviniemen silloiset nuoret tytöt vielä kiitoksella muistaa. Sillä hän veti meidät Naisvoimistelijoihin mukaan ja vei meidät jo -34 Turussa järjestettyihin ensimmäisiin SNL:än Suurkisoihin. Voitte kuvitella miltä tuntui meistä syrjäkylän tytöistä voimistella sellaisen katsomon edessä, missä on maan presidentti rouvineen kunniavieraana. Silloin oli Suomen tasavallan presidentti Pehr Evind Svinhufvud. Sitten kävimme Naantalissa Kultarannassa ja poikkesimme myös Helsingissä. Ilman Pitkäsien Esteriä emme varmaan olisi näille voimistelujuhlille uskaltaneet mukaan. Olimme niin nuoria vielä. Nyt on tullut nähtyä maailmaa kauempaakin. Olin vuonna 1982 New Yorkissa, Washingtonissa ja Floridassa. Joka oli kieltämättä suurenmoinen matka. Samoin Euroopan matkat. Silti ne nuorena tyttönä tehdyt voimistelumatkat ovat yhtä kirkkaina mielessä säilyneet. Muistan kun olimme Viipurissa Urheilu- ja voimistelujuhlissa poikien kanssa. Siellä oli mies- ja naisvoimistelua. Oli oikein kuuma päivä ja pojilla teki mieli kovasti uimaan vapaa aikana, vaikka heillä ei ollut uimahousuja mukana kuin Pelkisen Laurilla. Uimaan ei saanut mennä ilman uimahousuja. Lauri tietysti nerokkaana poikana heti

Tässä talossa oli aikanaan Kansallispankki, Maatalouspankki, Muotiliike ja leninkikauppa. Talo tuhoutui suurpalossa 1935.

hoksasi, ettei hätää. Kyllä kaikki uimaan päästään...

Heitä oli 11 poikaa ja yhdet uimahousut. Lasse tietysti ensimmäisenä järveen, heitti housut pois ja antoi seuraavalle. Näin jatkui kunnes kaikki pojat olivat järvestä ja sitä jatkaen siinä järjestyksessä kuin olivat järveen menneetkin. Uimahousut olivat koko ajan menossa.

Eihän sama tapa käynyt meille tytöille, kun uimapuvut olivat niin umpinaisia, ehkä nykyaikana kävisi vaihto pikinien kanssa. Lauri itse tämän kertoi linja-autossa paluumatalla ja nauroivat pojat yhdessä, että kuin kivaa oli päästä uimaan. Tämän uimatouhun vielä moni poika muistaa.

Kiviniemen Nuorisoseura piti aina Maarianpäivänä hiihtokilpailut naisille ja miehille. Miesten kilpailun tietysti voitti Rouvisen Oskari ja veljeni Tenho oli toisena, taisi kerran olla ensimmäinenkin. Miehillä oli kiertopalkinto ja myös naisilla ja sen sai omakseen kolme kertaa voittamalla, ei tarvinnut voittaa peräkkäin. Minä voitin kiertopalkinnon kahdesti, sitten Koirasen Alina voitti yhden kerran ja seuraavana vuon-

na taas minä voitin ja sain sen näin omakseni.

En varmaan olisi sitä silloin voittanut jos ei Oskari Rouvinen olisi ollut kirittämässä. Oskari hiihti takana ja hoppusi kiristämään vauhtia. Tosin ajat olivat niin huonoja, että nyt hiihtävät jo 10 km siinä ajassa kuin me 5 kilometriä. Mutta ei tarvittu doping-testejäkään!

Muistan ensimmäisen autokyytiäni hyvin. Backmanit asuivat silloin meidän lähellä Nourberin talossa. Backman oli eläinlääkäri Kiviniemessä. Olimme Backmanin Dollyn kanssa leikkimässä maantien laidassa, jolloin Männikön Toivo ajoi sellaisella avoautolla, en merkkiä tiedä. Hänellä oli Paason Eino kyydissä ja Einolla oli ylioppilaslakki päässä. Hän oli varmaan päässyt sinä keväänä ylioppilaaksi. Siihen aikaan ylioppilas oli niin "harvinaisen", että lakkaa pidettiin ainakin ensimmäisenä kesänä päässä sunnuntaisin.

He ottivat meidät kyytiin ja veivät Hännisen Vapulle asti. Siinä lasivat pois ja sanoivat: — Nyt tytöt kiltisti kotiin! Se kyyti oli niin ihanaa silloin.

Olimme tässä 11 vuotta takaperin Koppasen Kertun 60-vuotispäivillä,

Morsiuspari valokuvassa, Ella J. Langdon ja Roy L. Pelkinen 22 p:nä kesäkuuta 1985.

Vanha tie ja raunio

Jokisuussa oli muistotalo. Se oli Aleksandroffien maalla. Vanhaa harmaata hirttä se oli. Käytävä keskellä tuvan ja kamarin välillä. Siinä oli muistini mukaan asukkaita noin vuonna 1916. Näin talon ympärillä lapsiakin juoksentelemassa, kun si-vuutimme sen Anni-tädin kanssa uintimatkoilla. Kovin syrjässä se oli nykyisestä maantiestä ja talvella sinne oli vaikea päästä. Talo oli rakennettu aikanaan vanhan maantien varteen. Tuo vanha tie olikin mieleiseni tullessani kotiin koskenpuolelta. Siesuhiekan kohdalla oli veräjä, josta vanha maantie alkoi. Kova tienpohja ei ollut ottanut puuntaimia kasvamaan, sillä maa oli varmasti liian karkea taimien hennoille juurille. Sen pinta oli ruohon peittämä, pehmeä kävellä ja tie oli romanttinen. Korkeat männyt ja tervalepät, koivut ja haavat varjos-tivat sitä ja oikealla välkkyi Vuoksi.

Otinkin kesäisin heti tielle tultuani kengät pois ja juoksin kuin kauris pehmeätä ruohomattoa pitkin aina vanhan talon raunioille asti.

Talon hirret oli viety pois ja niistä oli rakennettu mökki Nuorisoseuran talon lähelle. Mökissä asuivat Vasiljeffit ja Pohjalaiset. Vasiljeffit olivat Inkerin pakolaisia. Isä Vasiljeff oli taitava rakentaja ja varmasti hänen toimestaan Jokisuun vanhan talon hirret käytettiin uuden maantien varteen rakennettuun mökkiin. Isä Vasiljeff oli myös kylän parturi, joka leikkasi miesten ja poikien hiukset.

Lauri muisteli usein Vasiljeffin poikia, jotka olivat hyviä voimiste-lijoita ja osallistuivat ahkerasti harjoituksiin, lähellä kun asuivat Seurataloa, missä harjoituksia pidettiin.

Vanhat muistot tuolla metsätiellä

Muistoja

*Teen synnyinseudulle retken
mä aatoksissani vielä.
Elän muistoissa pienen hetken,
jota kukaan ei minulta kiellä.*

*Ei missään hiekka niin lämmintä
kuin Suvannon rantamilla,
eikä missään vesi niin sinistä
kuin Suvannon lainehilla.*

*Siellä valkovuokkoja poimittiin
kun talven lumet sulii.
Sinivuokoista kimput sidottiin
kun juhlat äitien tuli.*

*Ja talvella mäkeä laskettiin;
oli lapsia paljon meitä.
Siinä samalla postia vuoteltiin,
tehtiin lumesta hyppyreitä.*

*Niin paljon, paljon on sieltä
mulla muistoja lapsuuden
ja sitä en voi mä kieltää:
yhä sinne mä kaipaillen.*

*Olen kuullut, on kylämme poissa,
sit' ei entiseks tuntea voi.
On kadut ja talot, joissa
lapset vieraat ilakoi.*

*Vaan muistoissa aina säilyy
lapsuusseutuni ennallaan.
Yhä sielussani se päilyy.
Toki muistoni pitää saan!*

JENNY SIIKAMÄKI
os Karppanen

yhä välkkyvät. Kesäisin se sai iloitsemaan suven suloisuudesta. Syksyisin keltalehtien kahina jaloissa oli muistutus ajan kulusta kohti talvea ja pakkasia.

Niin, sinne vihreälle lehtotielle on muistoissani ihana antaa mielen mennä ja juosta kuin silloin kun oli nuori ja riemun tunne voimakas.

Onkohan enää elossa ketään, joka tuon polun muistaisi ja kuvaukseni hänetkin veisi sinne? Tavattais taas siellä vanhalla maantiellä ja eletäisi uudelleen nuoruutta, nuoruutta...

Klaudia

Uusia ylioppilaita

Kaarinan lukiosta: Marja-Leena Sivuranta. Vanhemmat Aili ja Ilmo Sivuranta asuvat nykyisin Littoisissa. Äiti on syntynyt Antreassa, isä Sakkolassa. Isovanhemmat Lempi Sivuranta, o.s. Huuska, Sakkolan Röykkylästä ja isä edesmennyt Juho Sivuranta Inkerissä.

Harri Juhani Sivuranta valmistui merkonomiksi Raision Kauppaopistossa 1982.

Vanha runo

*Minä tahdon maailman unhoittaa
ja hetken iloa muistaa.*

*Minä etsin rauhan satamaa,
missä öisin kuutamo paistaa.*

*Sinut tyttöni löysinkin
ja vastahasi riensin.*

*Sinä annoit suutelon minulle
ja käteni kaulaani kiersit.*

Muisto

*Auringon paiste, pääskysen lento,
lemmikin kukkasat reunalla tien.
Ajatusten aallokko, karjan kellot.
Silmät tummat, alto ääni.
Takiaispensas, salaisuus pyhä...
Hevoskyyti, kuiskaus,
nauruun purskahdus.
Yön hämärää...*

Tähdet

*Vilkuttaa illan tähti
kertoen joku lähti.
Sen näki tähti...
Katse kulkee pohjantähteen.
Ajatus: — Lentää lumihuutaleet.
Kuu sirppi nauraa.
Joku kaulaa hämyssä illan.
Katsoo ylös.
Otavasta onnen ottaa.
Kaksoiset katsoo: Onko totta?
Iltatähti osaaottaa.
Pakkasen paukahdus.
Revontulten loimotus...*

Laina Huuska

Vuonna 1925

7-vuotiaassa itsenäisessä Suomessa Tasavallan I presidentti K J Ståhlberg'in toimikaudella Viipurin läänissä Sakkolan pitäjässä Aikäänmäellä Koirasilla "kylässä": 1. Maria Koiranen, 2. Liisa Äikäs, 3. Soini Äikäs, 4. Maria Halonen, 5. Erkki Halonen, 6. Alma Kopola o.s. Koiranen ja 7. Emilia Koiranen. Valokuvan omistaa Alma Kopola Valkeakoskelta.

Saiman "näkyjä"

Riemuinen oli Karjalaan lähtö unessa — ja totuus kaiken jälkeen.
Saima

Kuolleita

Lida Karvonen, o.s. Vallitu, syntyi 14. 2. 1898 Valkjärvellä, kuoli 5. 9. 1985 Lempäälässä. Kotikylä Sakkolassa oli Petäjäjärvi ja viimeinen kotipaikka Lempäälän Moisio, Lopen kartano.

Siunaustilaisuus Lempäälän kirkossa 21. 9. 1985. Siunauksen toimitti rovasti Oiva Perkiö. Väinö Valtonen lauloi laulut: Mun kanteleeni... ja Niinkuin muuttolintusen tie. Hanna Juutilainen lauloi Järnefeltin Kehtolaulun. Lopuksi Hanna Juutilainen ja Tiina Koskimies lauloivat Mason hymnin Sua kohti Herrani. Haudalla virsi 623:4 Siell' kaunis kannel soi...

Nestori Nykänen syntyi 27. 10. 1898 Sakkolassa, kuoli 8. 8. 1985 TAYKS:ssa. Kotikylä Sakkolassa oli Kiviniemi ja viimeinen asuinpaikka oli Viiala. Siunaus toimitettu lähimpien omaisten läsnäollessa.

Helena Urpainen, o.s. Meskanen, syntyi 17. 10. 1909 Metsäpirtissä, kuoli 11. 8. 1985 Lempäälässä. Kotikylä Sakkolan Kaarnajoki ja viimeinen asuinpaikka Lempäälä.

Annikki Korkiakangas, o.s. Laamanen, syntyi 10. 4. 1913 Sakkolassa, kuoli 6. 8. 1985 Pikon-

linnassa. Kotikylä Sakkolassa Sipilänmäki ja viimeinen kotipaikka Pirkkala.

Sirkka Maria Hakulinen, o.s. Karonen, syntyi 23. 10. 1913 Räisälässä, kuoli 9. 9. 1985 Vesilahdessa. Kotikylä Sakkolassa Hovinkylä ja viimeinen kotipaikka Vesilahti.

Matti Rauvala syntyi 30. 11. 1915 Sakkolassa, kuoli 5. 8. 1985 Helsingin Meilahden sairaalassa. Siunaus toimitettu 16. 8. 1985 Hietaniemen krematoriossa runsaan saattojoukon läsnäollessa. Monenlaisia elämänvaiheita meillä sakkolalaisilla on kaikilla ollut. Myöskin Matilla. Sakkolasta hän muutti pois jo 1930-luvun alkupuolella. Ensin Pölläkkälään ja sieltä Viipuriin. Päättyi viimein Poliisilai-

toksen palvelukseen Helsinkiin, joka palvelusaika oli lähes 40 vuotta.

Matti lepää iki-untaan viittisen vuotta sitten kuolleen Eino-veljensä vieressä Hietaniemen Hautausmaassa.

Naapurina ja ystävänä kaivaten Väinö Tenkanen.

Toini Jortikka syntyi 1. 4. 1922 Sakkolassa, kuoli 18. 7. 1985 Tampereella. Siunaus toimitettu Mouhijärven kirkossa 17. 8. 1985, hautaus Suodenniemellä.

Syksyn tervehdys

Lensi kaarellen jalkojeni juureen punainen vaahteran lehti.

Joko taas syksy näin nopeaan minua tervehtimään ehti.

Ajan kulku on liian kiivas, ei vanhus enää mukana juosta jaksais.

Kesän lämpöön ja vehreyteen yhä jäädä jos sais'!

Se toive ois totta etelään jos rientäis...

Mutta parhaita lieene taas katsella syksyä ja talvista maisemaa ja kevättä odottaa...

Tuleehan se jälleen kevät ja kesä aina yhä uudestaan.

Sadon uuden kasvattaa kunnes taas kaarellen lentää jalkojeni juureen

punainen vaahteran lehti.

Klaudia 1985

- Passikuvat heti — otamme myös valokopiot
- Nopea filminkehityspalvelu, jopa tunnissa
- Laaja tarvevalikoima: Kamerat, projektorit, filmit, kehykset
- Valokuvaaja tilattavissa eri tilaisuuksiin, studiokuvauksia

Lempäälän Kuva ja Tarvike
om. Tapio Kuisma, Sirvalahti P. 751659

Vuosia täyttäneitä

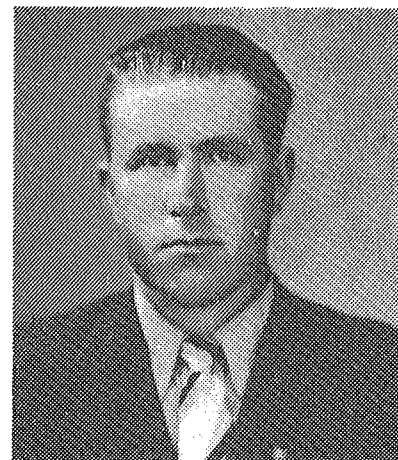
99 VUOTTA täytti 19. 8. 1985 Emilia Karjalainen, o.s. Kuparinen, Punkalaitumen vanhainkodissa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Lapinlahti.

85 VUOTTA täytti 20. 8. 1985 Emilia Kiuru Lempäälän Tutosessa. Entinen kotikylä Sakkolan Haitermä.

80 VUOTTA täytti 1. 9. 1985 Rauha Virkki, o.s. Käppi, Kouvolassa. Hän on syntynyt Sakkolassa.

80 VUOTTA täytti 10. 10. 1985 Hilma Meskanen, o.s. Viro-lainen, Vilppulassa. Asuinpaikka Sakkolassa oli Kaarnajoki.

80 VUOTTA täyttää 18. 11. 1985 Johannes Kurikka Nokian Joenpohjassa. Hän on syntynyt

Sakkolan Petäjärvellä ja viimeinen kotikylä Sakkolassa oli Luprikkala. Hän on kirjoittanut kotiseutumistelmia Suvannon Seutuun ja Museovirastolle.

75 VUOTTA täytti 29. 9. 1985 Nestori Silvasti Vesilahdessa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä, jossa asui talvisotaan saakka.

Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseuran

yleinen kokous pidetään Tampereella UKK-instituutissa, Kaupinpuistonkuja 1, lauantaina 23. 11. 1985 alkaen klo 14.30. Kokouksessa esillä sääntöjen muutos.

(Johtokunnan kokous alkaa klo 13.30.)

Kokouksen ja kahvitarjoilun jälkeen jatketaan PIKKUJOULUN vietolla samassa paikassa noin klo 16. "Oman väen" ohjelman lisäksi pikkujoulussa esiintyy Parkanon Nuorisoseuran tanhuryhmä.

Tervetuloa läheltä ja kaukaa tapaamaan tuttuja ja päättämään tulevasta toiminnasta!

Sakkolan Kirkonkylän Ns:n johtokunta

75 VUOTTA täytti 13. 10. 1985 Toivo Pitkänen Vilppulassa. Hän on syntynyt Sakkolan Lapinlahdessa ja viimeinen asuinpaikka Sakkolassa oli Kaarnajoki.

70 VUOTTA täytti 2. 8. 1985 Sulo Johannes Paksu Pirkkalassa. Entinen kotikylä Sakkolan Viiksanlahti.

70 VUOTTA täytti 16. 8. 1985 Manu Jousranta Lempäälän Harakkalassa. Hän on syntynyt Vpl Pyhäjärvellä, mutta viimeinen kotipaikka Karjalassa oli Sakkolan Pannusaari. Merkkipäiväänsä hän vietti matkoilla.

70 VUOTTA täytti 29. 8. 1985 Ines Ivarsson, o.s. Vulli, Vallestunassa Ruotsissa. Entinen kotikylä Sakkolan Röykkylä.

70 VUOTTA täytti 15. 9. 1985 Toivo Meskanen Espoossa. Entinen kotikylä Sakkolassa oli Haparainen.

60 VUOTTA täytti 26. 8. 1985 Viljo Pitkänen Lempäälän Kuljussa. Entinen kotikylä Sakkolassa oli Haparainen.

60 VUOTTA täytti 20. 9. 1985 mv Väinö Leppänen Lem-

päälän Kuivaspäässä. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Haparainen.

60 VUOTTA täytti 14. 9. 1985 Eero Veikko Uosukainen Lempäälän Tuljamossa. Kotikylä Sakkolassa oli Haparainen.

Ammattikasvatusneuvos Matti Laamanen täytti 60 vuotta 25

syyskuuta 1985 Helsingissä. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Sipilänmäki.

60 VUOTTA täytti 13. 10. 1985 Toini Kallonen, o.s. Rouhiainen. Syntymäpaikka Käkisalmi. Entinen kotikylä Sakkolassa oli Karhola.

Susannan Jussi — ikiliikkujan keksijä

Ikiliikkujan keksijöitä on ollut maailmansivu. Onnistuneita ei tunnetusti ole. Vaikka näitä keksijöitä voi kutsua hurahtaneiksi haihahtelijoiksi, on heillä usein ollut luovuutta vaikka toisille jakaa. Vähät siitä, vaikka elämän kantava haave jäisikin toteutumatta; keksijät jättävät kuitenkin jälkipolville arvokasta kulttuuriperintöä monessa muodossa, sillä mahdollittoman rajoilla kamppailevat ihmiset luovat parhaimmillaan kuitenkin jotain merkittävää. Niin myös Susannan Jussi.

JUHO MESKANEN oli Karjalan Kannaksen Sakkolan pitäjän merkikihenkilöitä. Mitään korkeaa arvostusta hän ei saavuttanut esim. tilalisenä tai liikemiehenä, mutta oli ammattitaitoinen muurari ja seppä. Meskanen, SUSANNA JUSSI, SUSSU JUSSI — miten vain — oli lähinnä kylähullu, muttei suinkaan lahjaton, vaikka kylähullun tavoin kierittikin ylös mäkeä ikänsä omaa sisäfyksen kiveään: hän todella uskoi ikiliikkujaansa.

Kutsumanimensä Susanna Jussi oli saanut äitinsä mukana, Jussi oli lehtolapsi, äpärä, jota äiti imetti vielä niinkin vanhaksi, että eräissä häissä Jussi sai rintaa aitan takana molempien, Jussin ja äidin seisoesa. Lehtolapsuus ja ehkä myöhäinen imetys suuntasivatkin koko hänen elämänsä laduille, jotka hän itse avasi ja saavutti niillä mainetta.

Ensimmäiset keksinnöt

Juho Meskanen syntyi 21. 2. 1870 Metsäpirtissä, Sakkolasta erotetusta naapuripitäjästä. Paljon ei ole säilynyt hänen nuoruudenkeksinnöistään tietoja. Teknillinen lahjakkuus puhkesi kuitenkin varhain. Opettaja Tauno Paukun isä kertoi pojalleen, että 1880-luvulla lasten

paimentaessa lehmä Keljan metsäniityillä, oli Susanna Jussi rakentanut metsälähteeseen pumpun, jolla helpotettiin karjan juottamista. Susanna Jussi oli tällöin Paukun mukaan alle kymmenvuotias.

Seuraava lapsuuden keksintö olikin jo ikiliikkujan esiaste. Jussi suunnitteli äidilleen rukin, jota ei tarvitsisi polkea. Laitteen teoreettisesta toimivuudesta olivat muutkin kyläläiset olleet vakuuttuneita, mutta oletettavasti tämä ”Kehruu-Jennyn” suomalainen versio jäi suunnitelman asteelle.

Ompelukone

Muurarin ja kyläseppän töillä Susanna Jussi elätti itsensä Keljassa kirkolle vievän tien varressa asumuksessaan, joka oli samalla työpaja ja sauna. Pajassa syntyi omalaatuisia innovaatioita. Kansallismuseon kokoelmissa on hänen puusta valmistamansa ompelukone, jossa vain välttämättömät pikkuosat olivat metallia; nekin itse valmistettuja. Siinä pohjaa jatkokehittelylle tässä vähenevän teräksen maailmassa. Laitteelle ei luonnollisesti ole patenttia, joten kädet ovat vapaat yrittäjälle.

Meskanen rakensi myös muita koneita ja laitteita, joita tiettävästi ei kuitenkaan ole säilynyt jälkipolville. Luultavaa kuitenkin on, että osa niistä on omalaatuisuudestaan huolimatta ollut käyttökelpoisia.

Ikiliikkuja

Kansallismuseoon olisi sietänyt päästä Meskanen ikiliikkujakin, jonka parissa hän askarteli aikuisen ikänsä. Ikiliikkujan toimintaperiaatetta ei ole pystytty täysin selvittämään. Tauno Paukku kertoo jankoltiaisena (10—20-luvulla) kii-venneensä tovereidensa kanssa aitan luhtiin kurkistelemaan alapuo-

lella ollutta laitetta. Pikkupojan silmissä se oli vaikuttava, toiminta-ajatukseltaan Paukun muistikuvan mukaan yleisintä mallia: Pyörin, hihnoin ja vivuin varustettu laite, jolla Meskanen yritti kumota painovoimalain. Lukutaidottomana ja kouluja käymättömänä hänellä ei ollut tarkkaa käsitystä eräistä perustavanlaatuisista luonnonlaeista. Itse hän valitteli: ”Muutenhan tuo toimis, mut sitä mie en oo keksint, kui kitkan poistais.”

Ehkei Meskanen laite ollut täysin susi. Hannu J. Paukku kirjoittaa Sakkolan pitäjän historiassa (II): ”Hänen suurimpana haaveenaan oli ikiliikkujan tekeminen, mutta sen valmistuminen jäi toteutumatta, sillä lähes valmis ikiliikkuja tuhoutui samalla, kun hänen mökkinsä ennen talvisodan alkua paloi.”

Se historiankirjoittajan ironiasta.

Olisiko jatkosota voitettu?

Sakkolan Keljan kylästä Susanna Jussi lähti kesän -44 suurhyökkäyksen jaloista evakkoon Rautalamminle, jonne sittemmin asetuikin. Tauno Paukku kertoo tavanneensa Meskanen viimeistä kertaa Rautalammin kirkonkylän raitilla. Tapaaminen oli lyhyt, Susanna Jussilla kiire: ”Mie mään ny. Miun pittää tehdä se kone. Sit myö voitetaan tää sota.” Meskanen oli tuolloin 74-vuotias. Vaikeinakaan aikoina usko omaan kekseliäisyyteen ei laantunut. Sotakone ei tiettävästi ole säilynyt.

Kansanrunoilija Karjalan ukko

Susanna Jussi ei ollut mikään teknillinen fakki-idiootti. Tämä makealle perso (kastoi silavan palatkin siirappiin) kesät talvet mus-

tassa palttoossa ja karvahatussa kulkenut ukonturjake oli myös kansanrunoilija ja lauluntekijä. Laulujaan hän säesti omatekoisella viulullaan, josta pystyi ”loihtimaan kauniita säveliä”. (Hannu J. Paukku). Soittopeli tuskin oli mikään stradivarius, mutta täytti tehtävänsä kansanlaulujen säestimenä.

Runojen aiheena oli uskonnollisuus, isänmaallisuus ja kommunisminviha. Kansalaissodan aikoihin Susanna Jussi sai pelätä henkensä puolesta kärkevien pilkkalaulujensa takia.

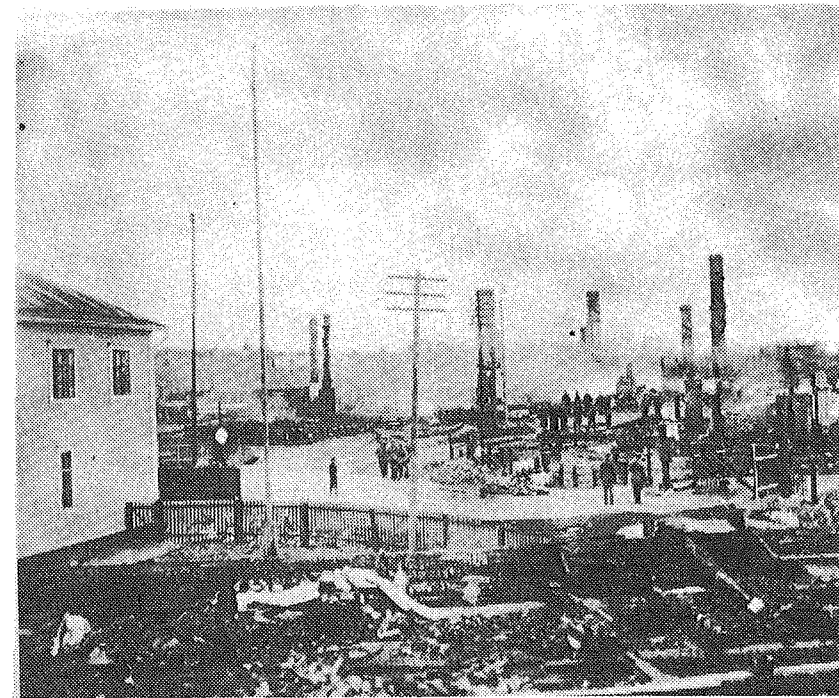
Sepittämänsä laulut Susanna Jussi muisti ulkoa, skribenttejä kun ei ollut. Leikkiperinteen tutkija, maisteri Okkola yritti saada Susanna Jussilta alansa liittyvää tietoa. Susanna Jussi lauloi läpi yön, Okkola uupui. Siihen Meskanen: ”Elähän sie viel nuku. Miul on näit viel lisää!”

Pilkkarunot olivat päiväkohtaisia, aikansa iskelmiä. Kerrotaan, että eräs metsänvartija oli kieltäytynyt ottamasta Meskasta muuraustoihin tämän oudon ilmiasun takia. Kimpaantuneena Susanna Jussi seppitti metsän halki palatessaan metsänvartijasta pilkkalaulun. Tästä laulusta metsänvartija kärsi pitkään pikkupoikien hyvämuistisuuden ansiosta. Metsänvartija lienee katunut päätöstään sillä Meskanen todella oli ammattitaitoinen muurari, vaikka käyttäytyikin omituisesti. Aikuiset ehkä vähän oudoksuivat häntä, mutta lapset eivät pelänneet.

Susanna Jussi kuoli Rautalammillä 17. 7. 1951. Mukanaan haetaan hän vei luovaa teknillistä tietoa, jolle olisi luultavasti ollut käyttöä tänäkin päivänä. Nykyaika ei suosi Meskanen kaltaisia originelleja; heitä tapaa lähinnä mielisairailloissa.

Jaakko Tasanko

Lähteet: Hannu J. Paukku, Sakkolan pitäjän historia II. Museovirasto, Tauno Paukun haastattelut. TEKUN TUKAIN no 3 -84.

Kiviniemen suurpalo 1935. Vasemmalla oleva kauppaliike on Ala-Vuoksen Osuusliike.

Kiviniemen keskustaa tuhoutui suurpalossa v. 1935

Kiviniemen suurpalossa tuhoutui ainakin seuraavat liikkeet: Kiviniemen tukku- ja vähittäiskauppa Oy iso liiketalo, Kirjakauppa, Kohon kahvila, Sipposen kauppaliike, Polkupyörä ja radioliike, Apteekki ja Maatalousosakepankin koko liikerakennus. Aivan vieressä säästyivät Sakkolan osuuskauppa ja Ala-

Vuoksen osuusliike, joita tyhennettiin tavaroista mahdollisuuksien mukaan.

Kunnollista palokalustoa ei ollut käytettävissä! Jääkäripataljoonakin oli manoveereilla Raudussa. Täältä hälytettiin apua ja panssarijuna toi pataljoonan sammutustöihin ja toinen juna palokalustoa Käkisalmesta. Hätä oli suuri Kiviniemen keskustassa. Ja tuho oli valtaisa, vaikka vuolas koski virtasi vierellä!

Panssarijuna kuljetti vielä jääkärit keskeytyneen manoveriin Rautuun josta pojat illalla palasivat ihmettelemään suurta tuhoa.

Valokuva on otettu Apteekkitalon rapuilta, sillä apteekista jäi osainista pystyyn.

Tämä suurpalo lie antanut kimokkeen palokuntatoimintaan ja moottoriruiskuun ostantaan!

VEIKKO SOKURA
Erikois-
hammasteknikko
TAMPERE
Mäkipääntäti 39—41 II kerros
Puh. 556615

Toimituksen tuoli

Rautulaisten lehden päätoimittaja Eros Jäske perustele kantaansa "Sie ja Mie" seurusteluun lehden numero 4:ssä 1985:

"Kuulun periaatteessa niihin vanhoillisiin, jotka ovat sitä mieltä, että sinuttelu ei sovi joka paikassa ja aina käytettäväksi. Siitä huolimatta, että — itse sinuttelen järjestään kaikkia niitä, jotka tiedän rautulaisiksi, — ollessani aikoinaan Mörskyn Matin kaupassa rikassikkana ammattia harjoittelemassa hämmästyin kovasti kun Matti kieliti minua sinuttelemaista siellä samassa ammatissa toiminutta neitiä, — olen palvellut niin pienissä ilmaivoimissamme, että melkein koko henkilöstö tunsu toisensa ja kun henki oli hyvä, käyttäytyminen esimerkiksi maavoimien mielipahaksi oli usein sellaista, että vääpelin arvoinen saattoi kohdalle sattuaan sanoa: Herra eversti — mitä siul kuuluu?, johon puhuteltu, että hyveähä täs, mites siun perreis jaksoa..?

Mutta etenkin palvelus-ammattien nuoret tytöt. Älkää aina sinuttele itseänne vanhempia niin mukavaltakin kuin se joissakin tapauksissa "sedistä" saattaa tuntua. Sil-lä vaikka meidän karjalaisten melkein tavaramerkkinä onkin SIE JA MIE, niin löytyy meistäkin henkilöitä, jotka pitävät tässä asiassa ehdottomasti kiinni käyttäytymis-

säännöistä. Heihin lukeutuu myös uusi Karjalan Liiton puheenjohtaja..."

Ajatukseni liikkuvat hyvin lähellä Erosin ajatusta. En minä uskal-la vieläkaan tukkaansa värjättyä enkä partasuuta itseäni vanhempaa henkilöä sinutella.

En ole monenkaan henkilön kanssa syönyt enkä juonut sinun kaappoja, mutta sie ja mie, sää ja mää on järjestynyt itsestään aivan huomaamatta, koska "työköttely" tekee monen asian vallan jäykkä käännöksiseksi jopa hassunkuriseksi.

Tottakai sakkolaiset ja karjalaiset on ilman kilistelemistä sinuja, lieene selviö... ilman mutkisteluja.

Kyllä oma kyllöisistä uskallan sinutella suuria sotaherroja, upseereita, mutta puoluepukareita on aika

arkalontoista puhutella ilman arvonimiä, he kun monesti on ensin hyvää ja sitten kelkka voikin kääntyä kun äänten kalastus on ohitse...

Tietysti minä arvostan itseäni vanhempia ja kokeneempia henkilöitä, vaikka heillä ei olekaan saatutettu arvonimiä eikä neuvokseksi ole ylenneet. Naisväen puolelta on useasti ihan mutkattomasti sinutelleet ja se — jos mikä on suuri kun-nianosoitus meikäläiselle, ehkä monelle toisellekin maaseudun kasvatille. Kaupunkilaisten käyttäytymissäännöt on minulle "heprea" — josta en tiedä tuon enempää eteen enkä taakse ajatellen.

"Karjala"-lehden yleisön osastossa on monesti moitittu naisia siitä, että "kansallispuku yllä käyttävät korkea korkoisia jalkineita jopa piikkareita..."

Niinhän ne käyttävät, jos ei kellä lipokkaita ole olemassa. Ja käyttäkööt kurakelillä vaikka kumisaappaita, niissä on useimmin matalat kannat.

Ja mitä toisen naisen sääriä pitää "sihtata" naisjoukossa? Tietysti asiantuntijat on korkeaa "korkoa" vastaan. Enkä minä uskalla korkeaa korkoa yllyttää käyttämään, mutta sananlasku sanoo: — Töröhattu miehen jatko. Koppakenkä naisen jatko! Tämä viisaus antaa pienikokoisille tytöille valtuudet kantojen korotukseen. Käyttäkööt hyväkseen näin saadut valtuudet! Ei esi-äidit siitä vihastu, vaikka nyky aikaa korotetaan näkyviin, vaikka kengän kantojen kautta.

Keisarin hirvet

Isä Antin perunakuopan kaivu Saikkelinmäen harjanteella 20-luvun alkuvuosina ei poikennut maamiehen tavanomaisista askareista ja olisi mennyt unohduksen yöhön ellei mukaan olisi lähtenyt tämän kirjoittaja, silloin vielä pieni poika, jonka mielessä paloivat kertomukset siitä miten tuolta mäeltä oli löytynyt muinaishautojen jälkiä ja esi-neitä. Nyt mitään erikoista ei tosin kaivuun yhteydessä löytynyt, mutta mieleen painuvampaa oli se, kun kesken kuopan kaivuun nousi rantamäkeä ylös Harttiinin Kosta, tuo tunnettu metsästäjä ja kalastaja. — Hän oli mies josta voisi kirjoittaa vaikka kirjan. — Ja isäni oli nuoruudessaan ollut Koston kanssa metsästyksessä ikäänkuin apumiehenä. — Kosta oli nyt tulossa kokemasta pitkäsiimaansa. Hän laski kalakorin maahan ja jäi tarinoimaan.

Ensin puhuttiin kalastuksesta. "Kuhaa tulisi Suvannosta, mutta syöttämaivojen saanti on vaikeaa, kun on pieni kala rannasta pois..." Näin Kosta asian ilmaisi.

Minä sain kurkistaa kalakoriin, jossa lepän oksien alla oli komeita Kuha-kaloja. Kosta pyysi kalaa etupäässä pitkäsiimalla pikkukala syöttinä, jolla sai saaliiksi etupäässä kuhaa.

Puheet kääntyivät metsästyksen. Isäni ja Kosta kun olivat niin paljon yhdessä kulkenet metsällä. "Tuossa on vielä se kivi jonka päältä sie sen suven ammuut." Antti-isä näytti kädellään suurta kiveä, joka oli peltonotkelmassa Söderin ja Pärssisen rajan lähellä. Siihen Kosta murahti: "Taisi olla sukunsa viimeinen näillä mailla."

Isä kertoi myöhemmin, miten he olivat tulleet yhtenä talvisena kuumamoyonä suksilla yli järven hirvi-

Viisi sukupolvea Kiiskin sukua: Helena Kiiski o.s. Pulakka 82 v., Aapron Kiiski 61 v., Arja Salminen o.s. Kiiski 41 v., Lea Stvandberg 21 v. ja Robi-ne Stvandberg 2 kk. Suku on kotoisin Sakkolan Lapinlahdesta.

jahdista. He olivat nousemassa Kaapren pellonpalletta ylös, kun huomasi suden juosta jolkuttavan Kohtrannanmäen suunnasta. Susi nousi tuon kiven päälle ja alkoi ulvoa kurkku suorana kohti kuuta. Matkaa kivelte oli parisataa metriä. Kosta nosti berdan-kiväärin poskelleen ja ampui sutta, joka katkesi keskeltä! Tuo kivi oli paikalla vielä ennen sotia, mutta ei sitä enää näkynyt vuonna 1981 kesällä, kun sitä Saikkelinmäeltä katseillani hain.

Keskustelu siirtyi nyt yhteisiin hirvijahtireissuihin joista Kosta muisteli: "Kyllä sie Antti olit julma mies, ko nousit sen hirven selkään sillo siellä Virolaisenkankaalla..."

Isäni kertoi myöhemmin, asiaa kyselyäni, kuinka Kosta oli ampu-nut suuren sarvipään uroshirven Vehmaisten ja Lapinlahden kylien välisessä metsässä. — Hirvi oli rauhautunut kohti kylää ja pysähtynyt Virolaisen metsään lähelle Naskalinmäen taloja. Kosta oli tullut isäl-täni kysymään, että mitä tehdä? Ampua ei voinut, koska oltiin liika lähellä asumuksia, sillä laukaus olisi tuonut uteliaita ihmisiä paikalle.

— Niin lähtivät isäni ja Kosta yhdessä kirves mukanaan ja lyömällä isä lopetti hirven kärsimykset...

Koston hirvenmetsästysretket ulottuivat monen naapuripitäjänkin metsiin. Kerran hän oli kaatanut hirven jonnekin Raudun ja Metsäpirtin rajamaille. Isä Antti, jolla oli hevonen mukanaan lähti tuomaan hirveä kotikylään yöllä. Hirvi oli havuilla peitetty parirekien päälle, mutta ei se oikein hyvin kokonaan peittynyt, vaan jalat jäivät näkyviin. Matkan loppuvaiheessa alkoi jo aamu valjeta ja Kaskaalan kylän kohdalla tavoittivat Raudun ukot hänet, he olivat menossa Savotan myllyyn. Miehet tulivat reen viereen ja kysyivät. "Mitä sinulla on kuormassa, mies?" Kosta oli jäänyt Palkeelan kylään yöksi ja isäni oli yksin, joten hänestä tilanne tuntui aika hankalalta. Hänen ei auttanut muu kuin koittaa miesten luontoa. Hän kaivoi kirveen reestä ja sanoi: "Tällä tavoin mie uon ennenki lih-haa tehnyt!" Kyselyt loppuivat siihen ja miehet menivät omien reikiensä luo.

Hirven salametsästyksen rangaistuk-

Φ

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI

Lempäälän-Viialan
Osuuspankki

Φ

set olivat kovia ja varovainen piti olla, joten hän ei ajanutkaan kotiin, vaan kotimetsään, josta oli äskettäin ajettu rakennushirsiä. Sinne hän jätti reen kuormineen, peitti sen havuilla ja ratsasti kotiin.

Tieto oudosta kuljetuksesta oli kulkenut Raudussa asuvien tulliviskaalien tietoon, jota päivällä kävivät kylässä kyselemässä, että tietääkö kukaan mitään asiaan kuuluvaa. Mutta siinä kylässä ei asiat koskaan ulospäin vuotaneet, vaikka jokainen tiesi, että Kosta ja Antin touhujahan ne olivat. Eihän Kosta ampumiaan hirviä yksin syönyt! Siksi kuulustelijat vetivät vesiperän.

Kyselin isältä lapsena: ”Miksi niitä hirviä niin salassa piti pyytää?” Hän kertoi, että hirvet olivat keisarin hirviä, eikä niitä saaneet metsästää kukaan muu kuin keisari itse ja hänen lähimpänsä, suuret Venäjän herrat.

Kansan elanto oli tiukalla, joten se yhdessä vesitti raamatun kohdan: ”antakaa keisarille mikä keisarin on.” He ottivat lain omiin käsiinsä. Vuosisadan vaihteessa keisarin arvovalta ja kunnioitus oli murenemassa tavallisen kansan keskuudessa. Muistan vielä ajalta ennen talvisotaa, että Saikkelinon eräässä vesikuopassa oli nippu hirvennahkojen jäännöksiä ja hevosen valjaissa toppaukset hirven karvoja. Siinä oli Kosta ja monen toisenkin ampumat keisarin hirvien nahat ja karvat.

(Toimittaja lisää tähän, että ei Kosta yksin ollut metsästäjä, oli toisiaakin metsästäjiä ja apumiehiä. Joskin Kosta hiihtäjänä oli omaa luokkaansa, kertoi hiihtäneensä Pietarissa kilpaakin. Petäjäjärven kylän reunamilta kerrankin kaadettiin kahdeksan hirveä samaan kasaan, jotka ajettiin talon riihikatoksesta seipäillä kauemmas kankaalle.)

Kesällä 1981 kulkiessani tuota metsätietä Lapinlahdesta Vehmaisiin, huomasin tienvierellä rakennetun ampumalavoja näköyhteysvä-

Vuosisatojen takaa...

Tallettamiani lehtileikkeitä selaillessa huomasin prof. Matts. Dreijerin Turun Sanomissa 11. 2. 1984 julkaistun artikkelin, josta reippaasti harvennettunakin saa melko selkeän kuvan siitä taistelusta, jota itä ja länsi kävivät suomalaisten sie- luista.

”1000-luvun puolivälissä kreikanusko levisi Etelä-Suomen ja Ahvenanmaan yli länteen kohti Sigtunaa, jonne kuningas Edmund Slemme oli asettanut virkaan hovipiispa Osmundin. Tämä oli vihitty poljaanien maassa eli Kiiivissä (Kieivissä) ja kuului siis kristikunnan kreikkalais-ortodoksiseen haaraan.

Luonnollisesti kreikanuskon tunkeutuminen Hampuri-Bremenin arkkihiippakunnalle vuonna 832 myönnetylle hallinta-alueelle huolestutti Länsi-Euroopan kirkollisia ja maallisia viranomaisia. Vastatoimiin täytyi ryhtyä nopeasti. Tuloksena oli sopimus, jonka keisari Henrik III ja kuningas Sven Estridinpoika solmivat pääsiäisenä 1053 ja jonka mukaan oli pyrittävä leventämään roomalaista uskontoa Itämeren pohjoisrannoilla sijaitseville alueille.”

”Paavinvalta taisteli kreikanuskon tunkeutumista vastaan. Erottaessaan Pohjois-Bremenin arkkihiippakunnasta ja perustaessaan erityisen pohjoismaisen piispanistuimen Lundiin 1103 se varmasti piti silmällä myös tätä. Apuhiippakuntia perustettiin uuden arkkihiippakunnan eri osiin, myös Suomeen.”

”Vanhempi Novgorodin kronik-

lein... Kai siellä nytkin joku Andrei hirviä ammuskelee, mutta ne ei enää ole keisarin hirviä, ei ole keisariaikakaan — lienevät valtion karjaa, kuin Suomessakin.

Kassu

ka on kirjannut joitakin tapahtumia Suomessa tänä ajanjaksona, m.m. ristiretken, jota johti ”sviski knjas” ”ruotsalainen jaarli”, jolla oli piispa mukana laivoillaan. Piispan nimi on hyvin voinut olla Henrik.

Keväällä 1171 Tanskan kuningas Valdemar Suuri teki Henrik Leijonan kanssa sopimuksen, jonka mukaan Itämeren slaavilainen etelärannikko luovutetaan saksalaisille kristinuskoon käännytettäväksi ja asutettavaksi. Hän kutsui 1160-luvun alussa apuun panssaripukuiset johanniitat ja sijoitti heidät itäiselle Ahvenanmaalle mahdollisimman lähelle tulevaa sotanäyttämöä.

Tanskan sotalaivaston tukikohdaksi ja jaarlin asuinpaikaksi rakennettiin Kastelholman romaani-nen linna johanniittain johdolla. Sen ikäisiä ja tyyppisiä linnoja ei ole Ruotsissa.”

”Suunnilleen samaan aikaan arkkipiispa Eskil vihki munkki Fuloo Folkviniuksen Suomen ja Viron piispaksi. Ja vuonna 1171 tai 1172 suuri armeija hyökkäsi ja valloitti Aurajoen suun sekä venäläiset kaksoispaikkakunnat Koroisen ja Uuden Torin (Turun) Joen suussa sijaitsevaan saareen pystytettiin samanlainen nelikulmainen sotaleiri, jollaisia ristiritarit olivat perustaneet Etelä-Ranskaan ja Syyriaan ja joille ei ollut vastinetta Ruotsissa. Se muodostaa Turunlinnan vanhimmat osat. Seudun rauhoituttua Gardar-Nousiaisten piispanistuin siirrettiin Koroisiin.” (Dreijer)

Tässä on sentyyppistä pranttia, josta turkulaiset taatusti eivät tykkää. Heidän Åbonsa ja Koroisensa olisivat ”venäläiset kaksoispaikkakunnat.” (Dreijer) Mutta kun ottaa huomioon silloiset olosuhteet ja Venäjän senaikaiset nimet ”Svithjodhin mikla” eli ”suuri Sveanmaa” (Suomen Historian Käsikirja 1 v

1949) — asiat näitesti lonksahtavat kohdalleen. Koroisten nimen on lähes yksimielisesti arveltu syntyneen venäläisestä ”gorod” = kauppapaikka nimestä. Esim. Novgorod = Uusikaupunki.

Jos kerran viikingit jo 800-luvulta lähtien olivat matkanneet ”a Austrvega” = idäntietä kohti Novgorodia, heillä varmasti oli reittinsä varrella levähdys- ja kauppapaikkansa ”gorotinsa”. Ehkä Dreijerin käyttämä nimitys ”venäläiset kaksoispaikkakunnat” tarkoitti Venäjän viikinkien, Svealaisten levähdys- ja kauppapaikkoja.

K.o. Dreijerin artikkelin mukaan ristiretki tehtiin Aurajoen suuhun ja täältä sitten ”Koitti kirkas huomenkoi” yli pimeän, pakanallisen Suomen. Näin vihdoin, nämä mieltäni pitkään askarruttaneet ”uskonasiat” onnellisten yhteensattumien — löytyneen Dreijerin artikkelin ja Novgorodin matkan ansios- ta vihdoinkin alkaa valjeta.

LYHYESTI KERRATEN

Viikingit Venäjälle n. 800-luvulla. Rurikin miniä Helga oli ensimmäinen tunnettu Venäjän valtiaista, joka kääntyi kristinuskoon.

Helgan pojan, Svjatoslavin poika Waldemar kosi Itä-Rooman keisarin sisarta ja sai myöntävän vastauksen sillä ehdolla, että kääntyisi kreikkalaiskatoliseen uskoon. Tämä ratkaisi Wladimirin ja koko Venäjän kansan kääntymisen. Hän kaadatti kaikkien alamaiskansojen epäjumalankuvat ja kastatti heitä suurin joukoin (Jokamiehen Maailman Historia 1944 s. 408).

Noin 1000-luvun puolivälissä Edmund Slemme asetti Sigtunan hovipiispaksi kreikkalaisortodoksin Osmundin.

Vuonna 1053 keisari Henrik 3:mas ja kuningas Sven Estridinpoika sopivat siitä, että roomalaista uskoa on pyrittävä levittämään Itämeren pohjoisrannoilla sijaitseville alueille. Vuonna 1103 perustettiin

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI PUH. (935) 81204

VALMISTAMME M.M:

TERÄSRAKENTEITA, OVIA JA IKKUNOITA
ALUMIINISIA OVIA JA IKKUNOITA
KORISTETAKOTOITA

Perämootorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo

NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE
Puhelin 931-654 411

Perämootorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

erityinen pohjoismaainen piispanistuin Lundiin.

Ristiretki Suomeen.

Johanniitat Ahvenanmaalle 1160-luvun alussa.

Vajaat sata vuotta myöhemmin 1237—40 tuhosit mongolit viikinkien Svithjoh hin miklan.

Novgorod, soidensa ja metsien turvin säästy tataarien miehitykseltä.

J.k.

Taisi sivutuotteena selvitä syy Sigtunan hävitykseenkin. ”Keväällä 1171 Tanskan kuningas Valdemar Suuri teki Henrik Leijonan kanssa sopimuksen, jonka mukaan Itämeren slaavilainen etelärannikko luovutettiin saksalaisille kristinuskoon käännytettäväksi ja asuttavaksi.”

Ehkä tästä kimpaantuivat virolaiset ja karjalaiset v. 1187 hävittivät Sigtunan.

Karjalaisena minua on aina hienon hävettänyt tämä tuhotyö. Kaiken ylläkerrotun jälkeen se kuitenkin jotenkin käy ymmärrettäväksi. Henrik Leijonan v. 1171 ristiritä-

Putkiliike
P Nuora Ky
37560 KULJU
puh. 676 100

reille ”käännytettäväksi ja asutettavaksi” luovuttama Itämeren etelärannikko oli osaksi virolaisten heimo-veljien asuinalueita. Sigtunan hävitys oli todennäköisesti koston toimenpide. Ajankohta sopii erinomaaisesti. Kirkon ovien raahaaminen Novgorodiin saattaa hyvinkin selittyä sillä, että hovipiispa Osmundin n. 1050 tapahtuneen virkaan asettamisen jälkeen oli rakennettu kirkko, johon ovet hyvinkin oli saatettu tuoda silloisesta Svithjoh hin miklasta.

Hovipiispa Osmundin aikana oli silloisen Venäjän hallitsijana Jaros Viisas. Puoliso Olavi Sylikuninkaan tytär Ingegerd.

Kyllikki Villentytär

Kirkonkylän nuorisoseura piti iloista elojuhlaa

Lähes parikymmentä vuotta ehti Sakkolan Kirkonkylän nuorisoseura viettää hiljaiseloa ennen syyskuun puolivälissä tänä vuonna järjestettyä elojuhlaa. Onhan seura kuitenkin ollut mukana Sakkolajuhlia järjestämässä ja seuran jäsenet ovat toimineet tahoillaan tauonkin aikana. Vuosi sitten johtokunta ja eräät jäsenet olivat koolla puheenjohtajan luona Pirkkalassa seuran tulevaisuudesta keskustelemassa. Silloin pidettiin myös pikkujoulu ja juhlimista päätettiin jatkaa tänä vuonna.

Nyt sitten kerralla rävähti. Elojuhlan pitämisen teki mahdolliseksi Martti ja Aune Karosen kutsu Tampereen Ruskoon. "Aamuruskon VPK:n" tutuissa juhlatiloissa Karosen riihiladossa, koivuon koristellussa, sekä talon pihapiirissä yli 70 henkeä Kirkonkylän nuorisoseuralaisia perheineen vietti mukavan ja unohtumattoman iltapäivän urheilun, pöydän antimista nauttien, makkaroita grillaten ja ohjelmaa suorittaen sekä seuraten.

Jääskeläisiä, Koirasia ja Karosia taisi olla suurin joukko kilpailtaessa renkaanheitossa, tikanheitossa ja saappaanheitossa sekä nuorimmais-
set Karosen pihan halkijuoksussa. Samat suvut esiintyivät myös ohjelmansuorittajina soittaen, laulaen ja menneitä muistellen. Tarkimmin taidettiin kuunnella Tapio Jääskeläisen kertomusta käynnistään Sakkolassa aikaisemmin tänä kesänä. Hyvin olivat pienen pojan mieleen jääneet Kirkonkylän ja Luprikallan maisemat ennen evakkoon lähtöä, koska tuttuja paikkoja löytyi toisillekin kerrottavaksi.

Lapset kävivät ahkerasti ongella riihiladon nurkassa ja saivat monenlaista saalista verhon takaa. Ei tarvinnut edes matoja koukkun

pujotella, vaikka joku lapsista olisi matopaikankin tiennyt. Ei ollut monikaan ennen kori koukkuna onkinut.

Vasta illan hämärttyessä malttoivat viimeiset juhlijat lähteä kotitai-

paleelle. Kaikkien yhteinen suuri kiitos sinne Ruskon isäntävälle ja kaikille juhlan järjestäjille.

Ei juhliminen tähän lopu, kun hyvään alkuun päästiin. Sakkolan Kirkonkylän nuorisoseuran syyskous ja pikkujoulujuhla pidetään Tampereella UKK-instituutissa lauantaina 23. marraskuuta. Kokous- ja juhlapaikka on uusi ja hyvä. On luvassa myös hyvää ohjelmaa. Katsoakaapa ilmoitusta tässä lehdessä.

Kamari-toimituskunta Keisarillinen Suomen Senaatin Talous-osastossa

Tekee tiedtäväksi: että Suomen valtiovirasto on, Armollisen luvan hankittuansa kauppakirjoilla 23 päivästä Helmikuuta 1887 ja 1 päivästä heinäkuuta 1880 Valtioneuvoksen leskirouvalta Katariina Laskowskyltä ostanut seuraavat Sakkolan pitäjässä ja Käkisalmen kihlakunnassa kuuluvat tilat, jotka ovat: N:ro 11 Arkuntanhuan kylässä, talot N:rot 1—12 Haidermaan kylässä, talot 1—9 Haparaisten kylässä, talot 1—4 Karholan kylässä, talot 1—2 Kaarnajoen kylässä, talo N:ro 1 Käljän kylässä, N:rot 5—9 Kiviniemen kylästä, N:rot 1—3 Koukunniemen kylässä, talot N:rot 1 ja 2 Lapanaiosten kylässä, N:ro 1 talo Lohijoen kylässä, N:ro 1 talo Purpuan kylässä, N:rot 1—3 Raajun kylässä, N:rot 1—8 Riiskan kylässä, N:ro 1 Taipaleen kylässä, N:ro 1 talo Terenttilän kylässä, N:rot 1—3 Wiiksanlahden kylässä, talot N:rot 1 ja 2 Wolossulan kylässä sekä talot N:rot 1—11 Sakkolan kylässä, ollen yhteensä 33 manttaalia, kuin myös kaksi lastauspaikkaa Taipaleen joen varrella ja Wiiksanlahden luona sanotussa pitäjässä, joihin tiloihin ja lastauspaikkoihin valtiovarasto on saanut kiinnekirjat

16 päivänä syyskuuta 1879 ja 24 päivänä maaliskuuta 1882; että ne tilanhaltijat, jotka ovat viljelleet useampia eri talojen osuuksia, ovat saaneet talon-osansa yhteenpantui-
na ja siirrettynä yhteen taloon, joten manttaali toisissa talon numeroissa on vähentynyt ja toisissa taas enennyt, paitsi että iso- eli lohko-
jaossa on erityisiä järjestelyjä tapahtunut, josta on ollut se seuraamus, jotka ylempänä ilmoitettu veronmäärä on alentunut 31 manttaaliksi, ja että Keisarillinen Senaatti on, veronpanon käytyä kaikilla noilla tiloilla, joille siinä on pantu kaikkiansa 18 uutta manttaalia ja kartanon eli hovin kauppahinnasta eri tiloille vastaaviin pantu 798,063 markkaa 23 penniä tänä päivänä määrännyt, että puheen-alaiset tilat ovat perintötaloon-oikeudella niiden lampuodeille luovutettavaksi alempana mainituilla ehdoilla:

1:ksi että kultakin tilalta sen uuden manttaalien suhteen tuleva osuus lunastushinnasta takaisin maksetaan valtiovarastolle siten, että siitä vuosittain suoritetaan viisi ja puoli prosenttia korkoa ja kuoletusta, joka kolmenkymmenen-yhdeksän (39) vuoden kuluessa, nykyises-

tä vuodesta 1891 alkaen 1929 vuoden loppuun saakka, kunkin lähinnä seuraavan vuoden kruununveron-kannossa maksetaan, oikeudella kuitenkin sille, joka sitä haluaa, ennen tämän ajan kuluttuakin yhtä haavaa suorittaa velkansa valtiovarastolle;

2:ksi että ne kruunun — ja kunnallis-uloosteot, joita tilanhaltijat tähän asti ovat maksaneet, yhä edeskin päin sen ajan kuluessa, jona lunastushinnan kuoletusta kestää, tiloista suoritetaan yhtäläisellä tavalla ja samain perustusten mukaan kuin muistakin rälssituloista läänissä: jota vastaan ne ulosteot kruunulle ja kunnalle, jotka ovat perintötalojen velvollisuutena, tiloista maksetaan sen jälkeisestä vuodesta alkaen, jona lunastushinta on täysin sisäänmaksettu;

3:ksi että näiden tilain haltijat ta-
hi heidän oikeutensa omistajat voivat, sittenkuin ovat perintökirjat saaneet, mielensä mukaan tilansa myydä, kuitenkin niin, että maa pysyy vakuutena lunastushinnasta valtiovarastolle siksi kuin tämä on täydellisesti suoritettu;

4:ksi että se, joka laiminlyö vuosittain sisäänmaksaa osansa lunastushinnasta sillä tavoin kuin sanottu on, antautuu sen vaaran alaiseksi, että tila ulosoton kautta valtiovaraston hyväksi myydään; ja

5:ksi että siksi kuin lunastushinta on täyteen määräänsä suoritettu, tilanhaltijat saavat käyttää tiloihin kuuluvaa metsää ainoastaan talontarpeisiin, mutta ei, ilman siihen hankittua erityistä lupaa myytäväksi, sillä uhalla että haltian heti tulee maksaa mitä lunastushinnasta saat-
taa olla suorittamatta.

Tämän johdosta antaa ja myypi Kamari-Toimituskunta, tämän avonaisen kirjan voimasta, jota on tehty kolme kappaletta, asukkaalle Wille Tapaninpoika Äikkäälle perintötilallisen saanti-oikeudella neljä yhdeksäätoista osaa Voiksenmäen talosta NO 4 1/8 vanhaa ja

0,0547 uutta manttaalia Haidermaan kylässä Sakkolan pitäjässä, Käkisalmen kihlakunnassa ja Wiipurin läänissä ynnä kaiken sen kanssa mitä tilaan nyt kuuluu tahi vastedes laillisesti voitettaneen 2362 markalla 54 pennillä Suomen rahaa, joka kuolettamalla suoritetaan siten, että viisi ja puoli prosenttia siitä eli satakaksikymmentäyhdeksän (129) markkaa yhdeksänkymmentäneljä (94) penniä kolmenkymmenen-yhdeksän vuoden kuluessa, nykyisestä vuodesta 1891 alkaen vuoden 1929 loppuun saakka, vuosittain kunkin lähinnä seuraavan vuoden kruununvero-kannossa maksetaan.

Jos kuitenkin edellä-mainittu tila tavalla tai toisella perinnöksi-ostajalle tahi hänen perillisiltänsä tulisi pois-voitetuksi tahtoo Keisarillinen Majesteetti ja kruunu täydesti pal-
kita heidän vahinkonsa sen suhteen; ja tulee puheenalainen neljäyhdeksäätoista osaa Voikkeenmäen talosta N:o 4 Haidermaan kylästä alla-

olevan päivän perästä rälssistä kruunun-perintömaaksi maakirjoissa siirrettäväksi; Jota kaikki asianomaiset noudattakoot. Helsingissä Keisarillisen Suomen Senaatin Kamari-Toimituskunnassa 22 päivänä joulukuuta vuonna tuhat kahdeksansataa yhdeksänkymmentä yksi

Viran puolesta (nimi epäselvä)
Perintökirja lampuuti Wille Tapaninpoika Äikkäälle 4/19 osaa Voikkeenmäen talosta N:o 4 Haidermaan kylässä Sakkolan pitäjässä ja Käkisalmen kihlakunnassa Wiipurin lääninä.

Edellä oleviin ehtoihin tyydyn minä kaikin puolin, ja sitoudun niitä täyttämään sekä oikeutan Valtiovarastoa paikkakunnan Kihlakunnan oikeudessa minua enempää kuulematta hakemaan ja saamaan kiinnitystä tilaan, vakuudeksi siitä että minä puolestani täytän mainitut ehdot.

Sakkolassa 11 p:nä Helmikuuta 1892

Wille Tapaninp. Äikäs

Vieläkin Erkin Ämmästä! Erkin Ämmä, näin meillä sanottiin — sama kuin Vaalimoin Tietäjä

Erkin Ämmä, näin meillä sanottiin — sama kuin Vaalimoin Tietäjä.

Olin noin 10-vuoden ikäinen, kun jo tiesin puhuttavan Erkin Ämmän oloista ja avustajana tapauksissa sekä sairauksien parantajana avusta, monessa.

Vuoden 84 toukokuun Suvannon Seutu-lehdessä olen kertonut Karttusen Matista ja Marista ja heidän myllystään Saijenjoen Saarniaisten puolen joen Karttusenkoskesta, mainiten isäni Heikki Karttusen olleen sedälläan myllärinä ja myöhemmin Sakkolan pappilassa pehtoorina useita vuosia, ennenkuin

muutti omaan kotiinsa Pyhäjärven Noitermaahan.

Hän tunsu paljon Sakkolan oloja ja ihmisiä sieltä, kertoi m.m. Erkin Ämmästäkin. Jotain asiaa siellä kerran hänen muistan käyneenkin. — Kuitenkin mieleeni jäi tapaus, kun itsekin sain asiaa sinne, jotenkin tähän tapaan:

Naapurimme Hatakan (Isotalon) karjasta eräs ilta puuttui "Rillikki"-niminen hyvä maitolehmä, muun karjan tultua jo kotiin. Eikä lehmää tullut moneen iltaan. Karja kävi silloin vapaasti metsälaitumilla, väljämetsällä jopa monen kylän karjat. Metsälaidun jatkui aina

Sakkolan rajaa seuraten Kurikkaan ja Pyhäjärven Saapruun ja välillä oli Leppäkorpea, Majaniityn saloja, Syväajanotkoa ja ympärillä isot metsät kulkea. Me paimenet menimme illoin vastaan huhuillen omille lehmille, minäkin olin jo vanhempien paimenten mukana iltaisin.

Ei kuulunut ”Rillikkää”, ei tullut, kadonnut oli — aateltiin. Se oli tapa, että tehtiin jahti, vaan ei löytynyt näinkään, eikä kukaan toisetkaan olleet nähneet eikä kuulleet.

Silloin Hatakan Hanna, vanha emäntä keksi lähteä Erkin Ämmän luo. Palattuaan kyseltiin: — Tuliko tietoa? Hän kertoi Tietäjän sanoneen itselleen: — Mitäs tänne tulet, kun noin pyhä olet? Pidä hännästä kiinni kun lasket lehmäsi metsään, niin ei ne häviä! Niin olet pyhä, ettei kelloakaan soi!

Ei siis alkuunkaan ottanut asiaan. Vanha emäntä sai tyhjin tiedoin palata. Mutta muutaman päivän kuluttua tuli lehmäkin omien lehmien mukana kotiin. Mutta lehmää oli lyöty, siitä oli takalavoissa selvät merkit, ei voinut kulkea kunolla muun karjan mukana.

Tämä, että sain olla silloin mukana jahdissa, jäi minulle mieleen. Tapauksen muistan vieläkin, järkytys oli suuri ja kylässä oli tällainen myös huomattava tapahtuma.

Tämä Hanna Hatakka oli isoäiti ja omaa sukuaan Matikainen. Kirjoitteli ja lausui runoja, mutta on jo nyt poistunut joukostamme.

Aini Suikkanen

SUKU-TUTKIMUKSET

— luotettavasti
— nopeasti
— asiantuntemuksella
Savo-Karjalan Suku-
tutkimustoimisto
PL 287, 50101 MIKKELI
Puh. (955) 363 792, 362 422
myös iit.

Lapsuuteni muistot

*Kuuntelin, tuulen kuiskintaa polullani
ajoista menneestä kaipuunsa kertoi,
muistutti — kuin suojaa hakien
puiden varjossa viihtyä saatoin.
Heilimöi viljat. Sadon runsaan kantoi maa.
Linnut suojaan oksien rakensi pesää.
Laineet kisaili rannoilla Suvannon.
Oli lapsuuteni herkintä, rakkainta kesää.*

*Lapinlahti, sen rannat, syvänteet
vuossadoista menneistä kertovat meille,
jääkaudesta vieläkin muistuttaa,
uomat, syvänteet jälkeensä jätti.
Niitä seutuja, sen lehtoja ihannoin,
iltaruskon kultaamaa vetesi pintaa.
Tuulen huminaa tuuheitten kuusien.
Laulurastaan säveliä illan suussa.*

*Vuodet vierivät armotta eteenpäin,
sen kahleista kukaan ei välttää voisi,
vaan muistoja lapsuutein taipaleen
ei kukaan pois riistää saisi.
Keväisin, kun luonto vihreän vaipan saa,
muuttolinnut mailta etelän palaa,
silloin haaveissain kuljen seudulla
lapsuutein,
kun kielot ja lehdokit nuppunsa avaa.*

Ilta-Lasse

Petäjäjärven kotiseutupäivä 21 heinäkuuta -85 Lempäälän Lopen Karvosella

Petäjäjärven nuorisoseuran järjestämään tilaisuuteen saapui yllättävän runsaasti osanottajia läheltä ja usean maaherran lääneistä entisiä Petäjäjärven kyläläisiä sukulaisineen ja ystävineen.

Päivän ohjelmaan sisältyi runsas voileipä-piirakka-kahvitarjoilu höystöineen.

Pihapiirissä oli myös kotiseutu-

päivän henkistä ohjelmaa. Tilaisuuden juonsi Laina Nuora ja koko ravinnon tarjoilu oli myös naisväen hoidossa.

Tervehdyssanoissaan Viljo Purontaa muisteli kotikylän runsasta paikannimistöä luonnon, historian kulun ja ihmisten vaikutusta nimien syntyyn.

Ohjelman musiikkipuolesta huo-

Seija Purontaa lausuu Uuno Kailaan runon Karavaani.

lehtivat Ilmari Kaarineva laulu ja säestäjänä haitarilla Sirkka Suomi. Heidän ohjelmistoonsa kuului useita Karjala-aiheisia lauluja. Musiikkikapt. evp Uuno Kuparinen haitarin säestyksellä lauloi Kirstinsä kanssa kotiseututilaisuuteen hyvin valittuja lauluja, myös Uunon sanoittama ja säveltämä valssi Muistojen maa.

Elli Pulakka lausui Aleksanteri Aavan tuotantoa ja Seija Purontaa Kailaan runon.

Laina Nuoran esittämä ja kirjoittama runo kertoi hänen nuoruuden näkymistä kotiseudultaan.

Eino Suokas oli koonnut runsaan kokoelman sakkolalaisia sananlas-

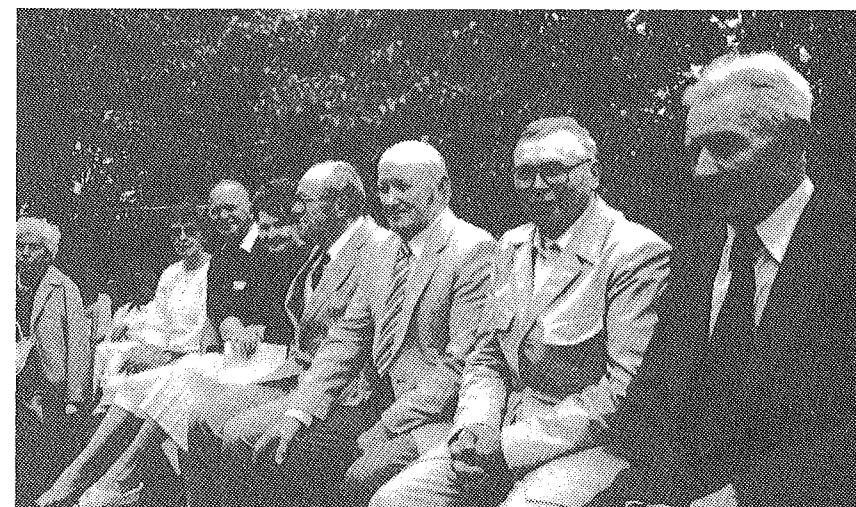
kuja ja sanontoja, joita hän esitti, julkaisemme näitä pian ja vuosien mittaan runsaammin. Myös yllä julkaistut valokuvat on hänen lähettämänsä.

Arvonnan pääpalkinnon oli lahjoittanut Hilka Honkanen ja taideteos matkasi Isotalojen matkassa Ilmajolle.

Kotiseutupäivän alkuun, keskivaiheille ja päätökseen kuului yhteislaulua. Lopuksi Karjalaisten laulu.

Parhaat kiitokset talon isäntäväelle ja kaikille kotiseutupäivän vieraillemme!

V P

Kymmenen kotiseutupäivän osanottajaa valokuvassa.

Ynny, Dany ja Hely...

Siinähan se päivä meni, kun käveltiin raitilla Voloskan, kunnailla ihanan Karjalan. — Kotitaloa ei ollut enää... Vain jotenkin syömmessä helää, että lapsena joskus leikkittiin täällä, lähteellä Voloskan ja mäkirinteen päällä.

Nyt on vain muistoja — mutta niin rakkaita muistoja. Oli marjapensaita ja tuvan takana omenapuita sekä vihreitä puistoja.

Eeva-mummon puusta omenia syötiin ja pihalla usein pilppua lyötiin. — Meni ihana lapsuus — tuli sotatorvien pauhu. Oli täältä lähdettävä pois, nousi kaakon kulmalta sauha. Tulimerenä paloivat rakkaat kodit...

Ne on surullisia muistoja, mitä mukaasi otit...

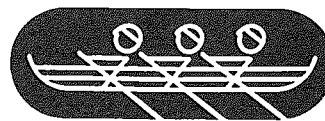
Seestyi päivät, kodin uuden saimme, jonne veljet, siskot omaan perheeseen haimme.

Niin jatkui elämä, me ”evakkoja” oltiin. Ajassa ankeastakin silti toimehen tultiin.

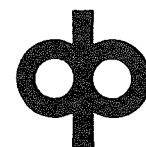
Tavan takaa palaa nuo lapsuuden muistot — ne ihanat hetket ja paratiisipuistot...

Nuoruusmuistoja rakkaasta kotiseudustani ja vaimoni Leningradin junamatkasta, mukana Taimi ja Helga. He saivat uudet nimet, kun rupesivat ”suomentamaan” nimeään sen maan kielelle. Jokaisella oli sama loppupääte, joten nimistä tuli vain ”Heh, Heh ja Heh.” Paluumatkalla oli sitten lystiä tästäkin aiheesta.

P. Hännikäinen

KALEVALA 1835-1985

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

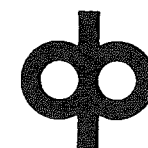
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

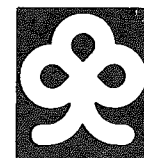
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739541

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

joustavaa
pankkipalvelua

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoa — palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 751886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1986 8 kertaa
vuodessa.

Tilaushinta 40 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista alen-
nus.

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 Narva. Puhelin
(931) 734 843.

Postisiirtotili TA 430763-1

Pankki Vesilahden Osuuspankki
37370 Narva. Käyttötilin nume-
ro 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Puron-
taa.

Toimituskunta Helmi Uosukai-
nen, Uuno Pulakka, Eero Kop-
panen ja Väinö Kekki.